Csiszár János úr
Iskola u. 36

Tal. könyvtár
magyar egyházt. és
házjogi szeminárium
Ltt. szám:

IX. évf. 5. szám Budapest, 1932 március 10

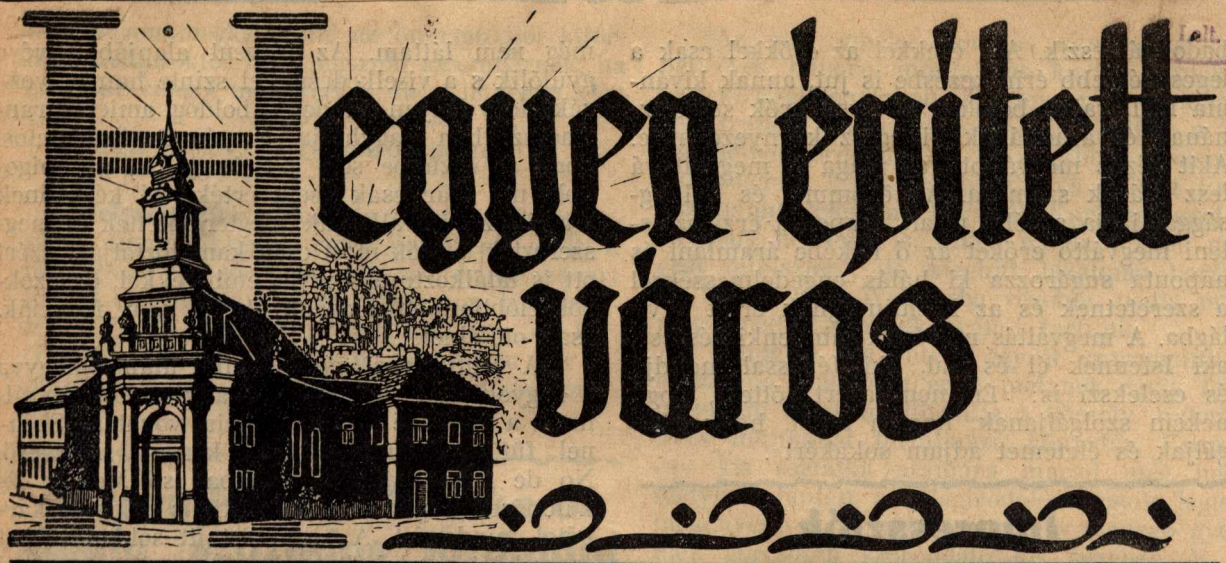

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG EGYHÁZI ÉS POLITIKAI HETILAPJA

Megjelenik minden második csütörtökön

ELŐFIZETÉS EGÉSZÉVRE 6 PENGŐ
A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG
58141. SZ POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ
KIADÓHIVATAL BUDAPEST, DONÁTI-U. 49., II. EM. 15

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
HÜTTL ÁRMIN
BUDAPEST, I., VERBŐCZY-U. 28

Megváltás

»Valamint az embernek fia nem azért jött, hogy néki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon és adja az ő életét váltságul sokakért.« Máté ev. 20., 28.

Jézusnak müvéről az egyházi tanitás sokféleképp nyilatkozik. A legnagyobb, amit róla a keresztyénség mond az, hogy ő szabaditó, megváltó, üdvözitő. Ezeknek a kifejezéseknek a mai kor emberére nézve azonban csak akkor van jelentőségük, ha maga is átéli ezeknek tartalmát, jelentését.

Mitől szabadit meg engem Jézus, kérdi a modern ember? Egy nagy költő felelt erre a kérdésre, »megszabaditott engem a kintól, hogy magamat kell szeretnem.« Valóban, aki mélyebben pillant az emberi lélek rejtelmeibe, átérzi és megérti, hogy mily nagy kin az, ha az ember mindig csak magával van elfoglalva és nem ismer egy nagyobb eszmét vagy szent kötelességet, melyért önmagáról megfeledkezhetnék és teljesen a nagy célért küzdhetne. Jézus ilyen nagy célt állitott az ember elé, mikor azt hirdette: »Térjetek meg, mert elközelitett a mennyeknek országa.« Aki előtt az Isten országa lebeg, mint követendő cél és megvalósitandó feladat, az meg van szabaditva attól a kintól, hogy csak önmagát szeresse. Az első keresztyének ezért az országért mindenről lemondtak és ezért mindent feláldoztak. De Jézus a büntől is megszabadit. Felébreszti bennem azt a bizonyosságot, hogy Isten szeret engem, elhivott engem is az ő munkatársának. A legnagyobb csoda, amit Jézus az emberen tesz az, hogy az ember látva Jézust, mint szolgál ő a szent és tiszta az embereknek, szabadon és királyi bőkezüséggel, az életnek olyan magasztossága és szépsége tárul fel előttünk, hogy fájdalmasan érezzük az önzésnek törpeségét és megéljük azt a bizonyosságot, hogy a sziv számára van magasztosabb az önszeretetnél. És ha látjuk, hogy milyen komolyan szerette a szolgálatot, hogy életét szabadon adta váltságul sokakért, akkor értjük meg áldozatos életének teljes nagyságát. Jézus, a szeretetnek fenséges példája, megszabaditja lelkemet mindentől, ami azt terhelhetné és bánthatná. Valahányszor az én szenvedésemet összehasonlitom az ő ártatlan szenvedésével, mindig uj erőt érzek arra, hogy keresztemet Istenbe vetett bizodalommal hordozzam tovább. Nem félek Jézusra tekintve semmitől. a haláltól sem, mert érzem, hogy ő velem van, érzem, hogy én az övé vagyok, érzem, hogy tőle semmi engem el nem szakithat. Jézus élete teljesen szabad élet volt, mert mindig csak az Isten akaratát kereste, azt cselekedte, Istennek volt engedelmes mindhalálig. Az ő példája nekem is erőt ad arra, hogy teljesen egynek érezzem magamat az én Istenemmel, hogy mindig csak azt akarjam, amit Isten tőlem vár. Ha igy élek, teljesen szabad vagyok, mert mindenestől az Istené vagyok. Jézusból ilyen erők áramlanak ki, amelyek az ő hiveit sza-

Meghivó. A Budai Luther Szövetség f. hó 12-én, szombaton d. u. fél 6 órakor az Attila-utcai (105. sz.) iskolában biblia magyarázattal egybekötött vallásos estét rendez. Közremüködnek: Kéthelyiné Wakots Margit operaénekesnő, kiséri Mikus-Csák István, Borbély Ilonka és Babay József iró. Egyházunk minden tagját ezuton meghivja az *Elnökség.*

badokká teszik. Aki ezekkel az erőkkel csak a legcsekélyebb érintkezésbe is jut, annak kivánnia kell, vajha belőlem is ilyen erők sugároznának és áradnának ki egész környezetemre. Akit Jézus megváltott, az maga is megváltóvá lesz mások számára. Az örömmel és boldogsággal járja az élet utjait. Naponta érzi az isteni megváltó erőket az ő lelkébe áramlani és naponta sugározza ki hálás engedelmességgel a szeretetnek és az istenfiuságnak erőit a világba. A megváltás müvének mindenki részese, aki Istennek él és hal, aki Jézussal mondja és cselekszi is: »Én nem azért jöttem, hogy nekem szolgáljanak, hanem azért, hogy szolgáljak és életemet adjam sokakért«.

Impressziók

Irta: *Borbély Ilonka.*

Monte-Carlo. Bár szándékomban volt, még a francia Rivierán szerzett impresszióim leirása előtt, apróságok, érdekességek, szokások és jellegzetességek mozaikjából az olaszokról olyan átfogó képet adni, melyből azok is fogalmat alkothattak volna róluk, akik sohasem jártak közöttük, e tervemet — az anyag terjedelme miatt — mégis megváltoztattam s csak francia állomásaim után fogom ennek sorát ejteni.

Mostani cikkem Monte-Carlóról fog szólni. Ez volt az első francia hely, ahol megállapodtam.

Én Genovából utaztam oda. De dacára annak, hogy a természeti szépségekben gazdag Savona, Albenga, Alassio, a bájos Porto-Maurizio, a hegy tetején épült, festőien szép kathedrálissal, San Remo és Bordighera vonultak el szemeim előtt, mégsem ajánlanám senkinek az erre való vasutazást. (Hajóval hasonlithatatlanul többet lehet látni.) Annyi itt az alagut, hogy többet vagyunk a föld alatt, mint napfényben. Csak az a szerencse, hogy villanyvonaton megyünk s ha nem alagutban fut a vonatunk, a legzavartalanabbul gyönyörködhetünk az előttünk elterülő tündéri panorámában. S itt most álljunk meg egy pillanatra, mert ez a kellemes, nagyszerü dolog magyar ember müve. Kandó Kálmáné. Nagyon öntudatosan, nagyon büszkén ültem az olasz villanyvonaton.

Milyen gazdag is ez a lekicsinyelt, szegény Magyarország! Még kifosztottságában is menynyi értéke maradt. S ez az érték Istennek olyan ajándéka, melyet sem terror, sem fegyver, sem semmiféle emberi gonoszság tőlünk el nem vehet. Külföldön is lobog a magyar genie magasra tartott fáklyája!

Csakhamar megérkezünk a határra, Ventimigliában vagyunk. Vámvizsgálat következik. A kellemes, udvarias olaszok után megismerjük a kellemetlen franciákat. Igen! jól értették. Kellemetlenek és ellenszenvesek a franciák. Talán lesz, aki itt csodálkozik ezen a kijelentésen. Én azonban ott csodálkoztam azon, hogyan lehet a franciákat — függetlenül minden politikától, Neuillytől és Trianontól — egyáltalán szeretni. Gőgösebb, önhittebb népet én még nem láttam. Az idegent alapjában véve gyülölik s a viselkedésükkel szinte hangsulyozzák, hogy legyen mindenki boldog, amiért Franciaországban hagyhatja a pénzét. Csodálatos, hogy az eszükbe sem jut, hogy ők, az epigonok, ma már csak őseik értékeivel kérkednek s amit az ősök alkottak, megteremtettek és megszereztek, azt ők most csak kamatoztatják. Azért ott is találkoztunk kedves emberekkel, de azokról előbb-utóbb kiderült, hogy nem franciák, csak ott élnek.

A ventimigliai vámvizsgálat után, elhagyva a ragyogóan tiszta olasz villanyvonatot, átszállunk a kevésbé tiszta francia vonatra. Szénnel fütött lokomotiv, füst, korom, szikraeső. No de nem baj. Az utunkba eső Menton és különösen Cap-Martin romantikus szépsége kárpótol mindenért. A természet itt sokkal többet és szebbet produkált, mint amennyit az emberi fantázia elbir.

De máris Monte-Carlóba értünk. Mikor kiszálltam a vonatból és körülnéztem, azt hittem, hogy meseországban járok. Monte-Carlo gyönyörü fekvése, a Casino épületéhez vezető remek lépcsős feljárat, a csodálatosan szép, hatalmas pálmákkal, ritka növényekkel, kis tavacskákkal ékeskedő park, a széles, müvészies en kiképzett terrasz, az alatta elterülő, irizáló tenger, balról a tavaly megnyitott Monte-Carlo Beach derüs, üde szinfoltja, a ragyogóan tiszta utcácskák, az elegáns üzletek: mind-mind olyan látványosság, amely minden képzeletet felülmul. A Casinóba természetesen bementem. Bár igen magas belépődijat szednek, az ember Monte-Carlóban a játéktermek megtekintését mégsem hagyhatja ki a programjából. Hanem mikor belép a pompázatos termekbe s odaáll valamelyik játékasztalhoz, rájön arra, hogy Monte-Carlóban minden csodálatosan szép, csak egy van, ami nagyon rut és visszataszitó: az ember. Amint kora délelőtt már ott ül eltorzult arccal a játékasztal előtt s reszkető kézzel rakja a zsetonokat, meredt tekintetét a perdülő, pendülő golyóra szegezve, meghazudtol mindent, ami az ember felsőbbrendüsége mellett szól. Méltó párja ebben, a pizsamába öltözött, ilyenkor még kendőzetlen, fakóarcu nő, aki a játék izgalmaitól már nem is hiszterikusan, hanem szinte eszelősen rázza a fejét. Nem is lehet őket emberszámba venni. Nyomorult rabszolgái ezek az aranyborjunak. Jobb őket nem látni! Kimegyek a zsufolt teremből a terrasszra. Ragyogó szép idő van. Minden él, kacag, virul és illatozik. S a meseszép pálmákkal szegélyezett utakon sehol senki. Az emberek ottbent szoronganak a játékteremben. Hihetetlen! Amint mégegyszer körülnézek, az az érzésem, hogy az Isten pazarló jókedvében másodszor is a földre varázsolta a paradicsomot. De az emberek ugy látszik, másodszor is méltatlanok reá. Eszükbe sem jut arra gondolni, hogy ha valamelyik közülük robbantaná a bankot, felérne-e a nyeresége azzal, amit itt, a szinte földöntuli természeti szépségek közepette elmulaszt?

Vajjon mi történne, ha a ragyogó termekbe belépne egyszer a kopottruhás Názáreti és sze-

lid hangon megkérdezné az önmagukból kiforduit játékosoktól: »Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de a lelkében kárt vall?«

Megértenék-e, hogy miről beszél?!

Helyreigazitás. Borbély Ilonka »Impreszsziók« cimü cikkéből, mely Velencéről szólt, a tördelésnél egy sor kimaradt, ami értelemzavart idézett elő. A hiányzó rész helyesen igy hangzik: »Tizian emlékmüve igy hát nem ez lett. Nagyon szép ezért az övé is. És ott van pár lépésnyire Canováétól. Van ebben valami megható.«

Megemlékezés Goetheről halála százados fordulója alkalmából

Ujesztendő óta mind többször ötlik szemünkbe ujságok hasábjain, folyóiratok cikkeiben, müsorokon és könyvek cimlapján az evangélikus lángelmék egyik legnagyobbikának, Goethe-nek a neve. Mind nagyobb tömeg zarándokol valójában, vagy gondolatban e ma már szinte fogalommá vált halhatatlan földi életének szinterére. E helyek közül talán kettő a legnevezetesebb, a Majna-menti ódon Frankfurt s az Ilm-partjának regényes városa, az akkori Németország szellemi középpontja: Weimar. Az első a tétova gyermekléptek s az első irodalmi szárnypróbálgatások helye, a másik a megfáradt aggastyánt örök pihenőre pantheonjába fogadó temetkezőhely.

Az én emlékezetemben is éles körvonalakkal merül föl a Hirschgraben jellegzetes, oromtetős háza, amelynek kapuja fölött büszke irás hirdeti, hogy innét indult világháditó utjára a németek legnagyobb költője. S bár ehhez a tényhez képest első pillanatra talán nem is találjuk elég pompásnak a mindössze hét ablakos, két emeletes házat, mégis áhitattal lépjük át küszöbét.

Áhitatot kelt lelkünkben a háznak még legköznapibb része is, a konyha. Hogyne, hiszen a falra erősitett tálason ott sorakoznak azok a tányérok, melyeknek kortársait olyan gondtalan gyermeki könnyelmüséggel dobálta le a ház kisfia, hogy eltörésükkor vigan csörömpöljenek, amelyek pusztulását azonban a »Dichtung u. Wahrheit« öreg irója sem sajnálta, hiszen derüs történetet és kedves emléket jelentett számára ez a bohó kis eset.

A csarnokba érve, már ráismerünk a hires olaszországi metszetekre, amelyek alatt a kis Goethe olyan áhitattal álldogált, ragyogó szemmel hallgatva a különben szigoru és rideg apa emlékeit, ki akkor, ha olaszországi utjáról kellett mesélnie, lerázta magáról a Herr Rat méltóságteljes zordonságát s fiának lelkébe oltotta az olasz ég kékje után epedő vágyódást: »Dahin, dahin!«

Az első emelet pompás vendégszobái a hét éves háboru mozgalmas korára emlékeztetnek. Ezekben lakott Thorane gróf, ez a müvelt francia, ki a festészet iránt keltett a kis Goethe-ben érdeklődést. És ezekben a szobákban fogadta később a büszke és boldog Frau Rat fiának fejedelmi barátját, Karl Augustot, a weimari herceget is, kinek ekkor Goethe már első minisztere, de meghitt bizalmas barátja is. De ez már Weimarba vezetne, pedig most még Goethe gyermekkoránál tartunk.

Szinte a kis fiuval együtt szorongunk a családapa szobájába érve, melynek egyik falát majdnem teljesen elfoglalja a komoly, tudományos munkákat tartalmazó könyvtár. Csupán egy kis asztalka számára marad még hely, melynek lapján a világirodalom egyik legtermékenyebb tolla indult meg egy remegő gyermek görcsösen szorongató kis kezében. S az asztalka fölött ott a veszedelmes kis Guckfenster, melynek keretében olyan sokszor tünt fel a Herr Rat keményvonalu arca s a szigoru homlok sokszor borult ráncba, ha a már-már nagyobbacska fiu késett. Ez pedig (tréfásan vallja be Goethe később), sokszor inkább körülfutotta Frankfurt girbe-görbe utvesztőit, csakhogy ne kelljen megkésve az elé a szigoru arc elé kerülnie.

De most már felérkeztünk az oromtető alá, az u. n. Dachgeschoss-ba. Ennek a kis padlásszobának legértékesebb butora, egyben az egész ház legnagyobb kincse, az a kopottas, egyszerü iróasztal, melynek lapja most is ugy kinálkozik irásra, mint mikor gazdáját, a fiatal Goethet ihlette első irodalmi kisérleteire.

Bár már elhagytuk utunkon a II. emelet legnagyobbjelentőségü szobáját, mégis utoljára hagytam ennek az emlitését. Ez az a legbensőbb kamra, hová a Goethe-rajongó igazán csak leoldott saruval szeretne belépni, ez a szentekszentje a költészet templomában, melynek egyetlen szépsége: hófehér márványszobor, Goethe arcvonásait viselő Apollo. Fölötte csillag, alatta lant s körös-körül babér. Ez az a szoba, melyben a világirodalom öt legnagyobbjának egyike megszületett.

És most csodálatos élénkséggel merül fel lelkemben egy másik szoba emléke. Ez a szoba gerendás, szük, alacsony, egyetlen a szalmafödeles kis házban, de épp ugy világháditó utra inditotta szülöttét, mint az a márványszobros. Ez a halhatatlan is odakerült Goethe mellé az öt legislegnagyobb költő mellé: magyar lelkünk büszkesége, Petőfi ez. És a kettőt egymás mellett látva felsajdul a magyar fájdalom: mi lett volna Petőfiből, ha őt sem 26 éves korában tiporják össze száguldó paripák a harc mezején, ha ő is beérkezik egy magyar Weimarba s ha ő is olyan Maecenasra akad, mint Goethe!

Mert valóban, klasszikus — és mai értelemben egyaránt Goethe Maecenasa volt ez a minden nemes és fennköltt iránt fogékony, bőkezü fejedelem, aki meglepő közvetlenséggel irja Goethe büszke és boldog apjának: »Goethe-

nek csak egy állása lehet: ő az én barátom, minden más mellékes ehhez képest«. És bizonyára nem rangra és előnyökre gondol Goethe sem, mikor weimari életmódja miatt aggódó édesanyjának igy ir: »barátaim csak azt látják, amit odaadok és nem azt, amit naponta kapok« és valóban, kap keretet nagyszabásu életéhez, uj meg uj erőpróbára való alkalmat, világnézete kialakulásához nagyszerü lehetőségeket. A gondosan nevelt, de szük körben felnőtt gyermekifju itt válik önálló, korszakotalkotó személyiséggé, ki az akkori pezsgő weimari szellemi életnek egyszeriben központja lesz. S első látásra rajongója lesz nemcsak a fiatal Károly Ágost herceg, de — a szintén itt élő — öreg Wieland is, ki költői hasonlatában azt irja Goetheről, hogy ennek nagyságát ugy tükrözi vissza a weimari kiválóságok köre, mint a harmatcsepp a ragyogó napot.

Goethe személyiségének ezt a bámulatos kibontakozását értjük meg önkéntelenül, ha a weimari Frauenplatz Goethe házában, vagy a még ennél is hiresebb kis kerti ház falai közt járunk.

Ide már nem a nagy ember gyermekkorának bájos emlékei vonzanak, hanem a költői és közéleti munkásságának teljességét kifejtő férfi nagyszabásu alkotásai. A parkon átfolyó Ilm zöldes hullámai a »Fischer« sejtelmes haláláról csobognak a Goethe-olvasó számára megkapó és borzalmas történetet s az ilmparti füzesekben alkonyatkor Erlkönig leányai suhannak el előttünk. A Tusculanumul kapott kerti házat csak a park virágos utja választja el Frau v. Stein házától, kinek megközelithetetlen lénye 10 évig hat a költőre olyan igézően, hogy a legremekebb lirai költemények egész sorában boncolgatja érzéseit, fejezi ki sóvárgását, jellemzi lelki válságait, mig végre egyik legmagasztosabb drámájában, az »Iphigenie«-ben a férfit is felemelő lénnyé magasztositja a nőt.

A park és Weimar környékének szépsége készteti őt megkapó természeti képeinek a leirására és itt, Weimar környékén emelkedik fel, az ormok fölé, hol a természet fenséges nyugalmában lelkiválságai is elcsitulnak.

És itt érünk el Weimar erdőszerü, csendes temetőjébe is, hol testi értelemben is pihenőre tért a fausti küzdelmes bolyongás hőse, Goethe. Dolgozószobájában még nyitva az a könyv, melyből utoljára olvasott, asztalán ott a vizsgálatra kikészitett homok, melynek szemcséit utoljára pergette le ujjai közt, párnáján még ott a gyürődés, mintha csak most kelt volna fel róla, pedig immár száz esztendeje, hogy megfáradt testét nagy barátja, költőlelkének méltó társa, Schiller mellé, a hercegek sirboltjába helyezték. Szelleme azonban ma is itt él közöttünk is. Időben és térben minden korlátot ledöntött. Megtermékenyitette a magyar lelket is. Tormay Cecil »sorsfolyó«-ja, a Duna elhozta hozzánk a német kulturának ezt a halhatatlan értékét is: Goethe szellemét.

De a hálás kegyelet mellett büszke önérzet is megdobogtathatja magyar szivünket. Mert a weimari Goethe-park üde zöldjében ott tündöklik Liszt Ferenc fehér márványszobra is, örök időkre hirdetve, hogy ha kaptunk a nyugateurópai szellem kincséből, adtunk is érte a világnak: Goethe költészetéért Liszt zenéjét!

Dr. Zelenka Margit,
az ev. leánykollégium tanára.

HÁROM GOETHE-VERS

Fohász

Isten, tiéd Kelet.
Ur vagy Nyugat felett!
Tiéd Dél és Észak tája...
Hozd a béke napját rája!

Mindig előre!...

E földi világot eléggé ismerem,
de egy másikba hiába meresztem szemem.
Balga az, ki felhőkbe s napba pislogat
s azok fölé épit szebb világokat.
Itt álljon a lábán keményen s emberül!
A földön alkosson, hasson s nézzen körül!
Derék előtt a föld kitárja minden titkát, —
ne nézzen másfelé, azt nézze, mit itt lát!
Amig csak él, menjen előre mindig egyenest,
ne riassza se kisértet, se homály, se est.
Mindig előre!... ez kin, de boldogság is,
ez a földi élet, ez a másvilág is!...

Csend

A hegyek ormára
rászállt a csend.
A fák koronáján
egy levél se reng.
Elült a madárdal
is az erdőben...
... Várj csak, nemsokára
pihensz te is
a föld ölében.

Ford.: *SZIMONIDESZ LAJOS*

Kedves Tisztelendő Ur!*

Már régen akartam irni Tisztelendő urnak, de mindig hiányzott a kellő nyugalom. Két ilyen eleven kis ördög mellett az ember nem jut semmihez. Este meg mikor ők alszanak, már olyan fáradt vagyok, hogy nincs erőm az iráshoz. Különösen ez a tél nehéz volt. Decemberben operáltak, három hétig voltam kórházban és tulajdonképpen csak most jöttem megint bele a régi kerékvágásba.

És most rátérek arra, amit tulajdonképpen meg akarok irni.

A Bethesda diakonissza kórházban feküdtem és mint uj ember jöttem ki onnan 3 hét után. A jó Isten felhasználta a betegséget és meglátogatott engem. Kinyitotta a szememet, hogy lássak, hogy meglássam az ő világosságát és meglássam a saját bünös életemet.

Sok töprengés, gyötrődés követte ezt az ébredést, amig végre eljutottam a megnyug-

* Közöljük e szerkesztőnkhöz irt levelet, mert — hisszük — olvasóinknak is örömet fog okozni.

váshoz, a jó, nyugodt, derüs, békességhez. Egy kedves diakonissza testvér volt a lelki támaszom, ő most is eljön néha, hoz könyveket és erősit, bátorit, ha szükségem van rá. Kaptam tőle egy szép képet és egy kis bibliát s ha rájuk nézek, mindig elfog a hálaadás, hogy a jó Isten ilyen csodát tett velem, értem! Egész más az életem azóta. A biblia vezet, tanit, — óh, olyan sokat kell még tanulnom belőle. S azelőtt, ha olvastam, bevallom őszintén, nem keltett visszhangot bennem, és most, mintha minden szava a lelkemhez szólna.

Ezeket jól esett megirnom Tisztelendő urnak, mert mindig bántott érte a lelkiismeretem, hogy olyan érdemetlenre pazarolta a jóakaratát és fáradságát. Igen, mert mikor én áttértem, Tisztelendő ur is biztos érezte, hogy az egész csak formaság volt. Csalódtam, kiábrándultam nagyon a kath. vallási formulákban és ezért kerestem a megnyugvást, a révbe jutást! És főképp a születendő gyermekem miatt tettem, hogy ha leány lett volna, akkor is meg legyen a vallási békesség a családban. De ez csak külső formaság volt; olyan fásult voltam akkoriban, hogy a lelkem nem vett részt benne és a hitem olyan talajtvesztett volt, hogy a vallási formaságokat összetévesztettem az Isten fogalmával. Katholikus már nem voltam, evangélikus még lelkileg nem lettem, igy hát teljes kaosz volt bennem. És ilyen zürzavaros lélekkel nem tudtam se templomba menni, se az Ur asztalához járulni, csak éltem bele a világba, hét-hét után és mindig jobban vágyódtam lelki béke és megnyugvás után. Igy kerültem a kórházba s akkor aztán a jó Isten megelégelte a vergődésemet és megmutatta az utat, amin el kell jutni hozzá és egyenesen, közvetitők nélkül. Jézus megkereste az ő elveszett bünös báránykáját és megtisztitotta a lelkét, hogy törekedjék hozzá hasonlóvá lenni. És most, hogy ennyire jutottam, szeretnék Urvacsorát venni. Nagyon vágyom ez után, hogy az Ur szent Teste és Vére erősitsen az élet sok nehéz percében.

Azért kérem kedves Tisztelendő urat, legyen szives irja meg nekem, mikor van a templomban Urvacsora-osztás, amikor lehetőleg nincsenek nagyon sokan? Magyar istentisztelet 11-kor van vasárnaponként? Böjti előadások mikor vannak? Talán sikerül egyszer-egyszer eljutnom. Nehéz a távolság és a két kicsi miatt, de majd csak beosztom valahogy. És még valamit. Miért nem kapunk mi evangélikus lapot? Egyházi adón kivül, külön előfizetés jár érte? Szeretném ha lenne egy állandó tudósitónk az egyházi életből. Ugy hiányzik, hogy nincs.

És most nagyon köszönöm kedves Tisztelendő urnak, hogy türelmesen végighallgatott.

Hálás köszönettel üdvözli

1932 márc. 1. *Aláirás.*

Palesztinában a legutolsó népszámlálás szerint 1 millió 35.154 lélekből áll a lakosság. Ebből mohamedán 759.952, zsidó 175.000, keresztyén 90.607. Jeruzsálemnek 90.000 nagyobbrészt zsidó lakosa van.

Fekete Péter és Fehér Pál vitája

A németországi egyetemeken szokás az, hogy az egyetemi városokban a diákok nem verekszenek. Akár menzurára, akár párbajra állnak ki, elmennek a városukkal szomszédos falucskákba s ott vágnak kölcsönösen eret egymáson. Ez a diákszokás jut az eszünkbe, amikor néhány sorban idehaza is beszámolunk arról a nevezetes és elsősorban mégis csak bennünket érdeklő vitatkozásról, ami éppen egy esztendeje folyik már a Léván megjelenő »Evangélikus Lap«-ban két névtelen kritikus között — D. D. Raffay Sándor budapesti lelkész és bányakerületi püspök 1929-ben megjelent »Ujtestámentom vagyis ujszövetség« c. forditása fölött.

A mi egyházi és teológiai lapjainkban erről a müről csak néhány sablonos, vagy a megszokott hizelgések mértékét messze tulhaladó ismertetés jelent meg, a lévai »Evangélikus Lap«-ban ellenben Fekete Péter több számon át behatóan boncolgatta ezt a forditást. A lap szerkesztője a kritika közzétételéért állta a nyilvános felelősségrevonást, sőt azt a penitenciát is magára vállalta, hogy egy, a görög nyelvben való járatlanságát nyiltan bevalló ügyvéd és Fehér Pál, az állitólagos szakember ellenkritikáját is leközölte, aki az ujszövetséget csak egy 1865-i kölni kiadásban ismeri s az egész beláthatatlan hellenisztikus és ujszövetségi görög nyelvi és tudományos szakirodalomból a Menge—Güthling-féle általános görög szótárral és a mai magyar nyelvhasználatról a »Nyelvtörténeti szótár«-ral hadakozik. Pedig erre még az »audiatur et altera pars« elve sem kötelezte. Mert a kritikusnak tudományos kérdésekben nem ügyvédek az ellenfelei, hanem a könyv irója a maga személyében. A tudományos kritika nem párthivek felsorakoztatására való alkalom, hanem személyes kiállitás az igazságért. Az »Evangélikus Lap« kritikusa ellenben, aki Fekete Péternek nevezi magát, a legkifogástalanabb teológiai fegyverzettel, lenyügözően biztos tudással állott ki a Raffay-féle ujszövetség ellen. Holtzmann, Wellhausen, Nestle, Bousset, Jülicher, Joh. Weiss, Gunkel, Knopf, Preuschen, Bauer, Lietzmann megállapitásai minden pillanatban rendelkezésére állanak. Kritikai elmeél és tudás szempontjából pedig messze a megbirált mű szerzője és a védelmére siető antikritikusok fölött áll.

A vita akörül forog, hogy a Raffay-féle forditás jó-e s hogy a hozzáfüzött »tudnivalók« megfelelnek-e a teológiai tudomány mai állásának.

Fekete Péter a forditás százöt helye ellen emelt tudományos kifogást s ennyi indicium alapján levonta azt az általános meggyőződését, hogy a forditás nem készült azzal a tudományos és azzal a nyelvi készséggel, amit ma ez a munka megkiván és hogy az általában nem sikerültnek mondható.

Ezzel szemben az ügyvéd Fekete Péter birálatát — személyeskedőnek igyekezett beállitani, Fehér Pál pedig a forditást is védelmébe vette, még pedig azzal a különös eredménnyel, hogy tizenhat esetben elismerte a hibát, harminchat esetben hallgatott, vagyis nem vállalkozott a kritika megdöntésére, tizenhat ujabb esetben pedig ő is kifogásokat emelt a forditás ellen. Fehér Pál ellenbirálata sem áll meg sok helyen, ezt azonban emellett az »eredmény« mellett számbavenni talán felesleges is. Pedig már nyilván a hely szükére való tekintettel sem meritette ki egyikük sem a hibák lajstromát. Hiszen már a könyv cimének az első szava, az »Ujtestamentom« szó irása is hibás, mert ha mindjárt utána lefordítják, csak ugy van értelme, ha eredeti, tehát latinos »Uj testamentum« formájában irják. Azt se vette észre egyik biráló se, hogy az ujszövetségnek nem »mintegy négyezer kézirata« maradt meg, hanem görög kézirata csak »etwa 2500«, de ez a nagy szám is csak ugy jön ki, ha minden bibliarész kéziratát külön számitjuk, egyébként azonban a teljes ujszövetségi kéziratok száma csak százhetven körül jár! (H. v. Soden megállapitása 1931-ben!) Nem veszi észre egyik biráló se, hogy a Tudnivalók és Fehér Pál által egyformán hibásan »glosszalaliá«-nak irott szó az ujszövetségben elő sem fordul. Nem emeli ki egyik sem, hogy a szerzőnek az a tudása, hogy az ókori kulturában a pergament, a papirusz és a papiros következnek sorban egymás után, szintén hibás, mert a papirusznak és a papirosnak nincs egymáshoz semmi közük s mert a papirusz jóval megelőzte a pergamentet. Ebből magyarázható az, hogy éppen a bibliai kéziratok terén a későbbi pergamentre irott tórakéziratok a korábbi papiruszok tekercsformájában maradtak fenn a zsidó kultuszban! Pedig ezek mind elemi dolgok a teológiában! Ilyenformán a hibák és a tévedések sorozatát felületes tarlózással is jóval hosszabbra lehetne nyujtani, mint azt Fekete Péter és Fehér Pál vitájukban tették. Ebben az irányban minden fáradozás csak azt tenné nyilvánvalóbbá, hogy a forditásnak és utmutatónak sokkal több hibája van, mint amennyit ez a két kritikusa kimutat.

Akik egyébként a dologgal tisztában vannak, régen tudják, hogy ez a forditás nem is sikerülhetett. Szerzőjének első kisérlete is oly alapos és erélyes visszautasitásban részesült, hogy akkor a kiadó Luther Társaság egész Magyarázatos Ujszövetség c. vállalatát beszüntette a Máté evangéliumát tartalmazó füzet miatt. Azóta persze több, mint tizenöt év telt el, de a forditás mégsem lett se kifogástalan, se jó.

A körülötte folyó vita ma már teljesen elméleti, mert a kiadást a pesti magyar egyház vásárolta fel s ajándékképpen fogja szétosztogatni az uj házasulandóknak. De az mégis sok tekintetben jellemző teológiai tudományos viszonyainkra, hogy itthon senki nem akadt teológusaink közül, aki ezt a forditást komolyan megbirálta volna, ha pedig máshol jelenik meg egy komoly birálat, akkor az ujszövetség kérdésébe is egyébként biztosan tiszteletreméltó egyházi ügyészek szólnak bele, vagy pedig olyan állitólagos »szakember«, akinek a tudományos felszerelése — Fekete Péter maróan szellemes megjegyzése szerint — semmivel sem ér többet, mint az a gyászos fegyverzet, amivel »Il Ingenioso Hidalgo Don Quixote de la Mancha« indult neki ellenségeinek.

A vita még nincs lezárva. A lelkészek a kritikákat mind megkapták. Akit rajtuk kivül a vita még érdekel, az az »Evang. Lap« megfelelő számait az »Ev. Lap« szerkesztőségétől (Samorin — Somorja, Csehszlovákia) bizonyára megszerezheti. Egyelőre izelitőnek elég ennyi belőle. *Sz. L.*

Istentiszteleti rend a budai ev. templomban

Március 13 án d. e. 9 órakor ifj. istentisztelet: Gaal.
D. e. 11 órakor magyar istentisztelet: Váczi J.

Március 15-én d. e. 9 órakor ifj. istentisztelet: Glatz. Énekel az ifjusági vegyeskar.
D. e. 11 órakor rádiós istentisztelet. Prédikál: Bartos Pál szarvasi lelkész. Énekel a Budai Lutherszövetség Vegyeskara. Karnagy: Mikus Csák István.

Március 20-án d. e. 10 órakor német istentisztelet: dr. Varsányi M.
D. e. 11 órakor magyar istentisztelet: dr. Varsányi M.

Kereszteltük: Turna Margitot, Neuwirt Károlyt, Martin Györgyöt.

Eskettük: Pellach Miklóst Pásztor Arankával, Blinczinger Ferencet Zsolnai Katalinnal, Huszár Árpádot Mester Máriával.

Temettük: özv. Halbarth Károlynét, Peöcz Sándort, Frey Emiliát, Englmayer Antalnét, dr. Légrády Imrét.

Bőjti istentiszteletet tartunk minden pénteken d. u. 5 órakor a várbeli templomban.

Dr. Dirner Gusztáv március 13-án fél 6 órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében magyar dal- és nótaestét tart. Jegyek *kedvezményes árban* kaphatók a Luther Szövetségben is.

Budai Lutherszövetségünk február 27-én kulturestélyt rendezett, melyet elnökünk Traeger Zsigmond, ny. kuriai biró nyitott meg, méltatván Washington Györgyöt, az egyesült északamerikai államok alapitóját és első elnökét születésének kétszázados fordulója alkalmából, mint polgárt, hadvezért, államférfiut és hivő keresztyént. Hüttl Ármin Pál apostolnak az Ephesusba küldött levele 4. fej. 24. verse alapján elmélkedett arról, hogy mi oldja meg legbiztosabban az emberiség mai válságos helyzetének bajait. Az apostol utmutatása szerint rámutatott arra, hogy nem uj intézmények, hanem ujjászületett, krisztusi emberek kellenek. Borbély Ilonka felolvasott néhány gyönyörü Krisztus-verset Szimonidesz Lajos kitünő forditásában. Dr. Szalay Szalay László, a jeles iró gyengélkedése miatt nem jelenhetvén meg, mint igérte, az ő novelláiból Szimonidesz Lajos, szövetségünk ügyvezető igazgatója olvasott fel hármat. A közönség nagy érdeklődéssel hallgatta a jeles irónak mesteri módon megirt novelláit és Szimonidesz Lajos zamatos előadását is hálásan élvezte.

Budai Lutherszövetségünk március 5-i összejövetelén Szimonidesz Lajos folytatta és befejezte azt az előadását, melyet február 20-án kezdett meg *a keresztyénség helyzetéről a világban.* Rámutatott arra, hogy az ujabb időben a keresztyénség ellen induló támadás a racionalizmusból származott, mely a gazdálkodásban, politikában és a tudományban is éreztette hatását. A racionalizmus ott kezdődött, mikor a gondolkodók kezdték vizsgálgatni az emberi értelmet és annak képességeit. A vallási élet terén is érvényesült a racionalizmus. Foglalkozott a vallásos megismerés lehetőségeivel és kifejlesztette a vallástörténetet. Az előadó kimutatta, hogy a fejlődés minden vonalon a racionalizmus irányában történik és a keresztyénségnek sem szabad ettől elzárkózni, sem nem szabad vele ellentétbe kerülnie. Mert különben a keresztyénség is csak szektává lesz, mely nem tudná az emberiség nagy egyetemét irányitani. A római katholicizmus és a protestantizmusnak vannak közös érdekei, de azért a legalapvetőbb kérdésekben eltérően gondolkodnak. Ezek a nagy ellentétek teszik lehetetlenné a közös egyházpolitikát. A köz-

tudatban sokhelyütt a prot. egyházak mint a haladás hordozói szerepelnek. Ez azonban téves, mert a protestantizmus visszafelé orientálódott. Luther Pál apostolig ment vissza. Nekünk azonban Jézusig kell visszamennünk. Ez a protestantizmus lényege. A racionalizmus lényege, hogy előre tör. Amint a protestantizmus egyházai a mult eszményei mellé tudják sorakoztatni a jelen és a jövő eszményeit, abban a mértékben megtarthatják pozíciójukat a jövőben is. Ennek érdekében le kell dőlniök a felekezeti korlátoknak, mert haladás csak igy lehetséges.

Az előadó végül eredménykép három követelést hangoztat, melyet az egész protestantizmusnak kellene megszivlelnie.

1. *Jobban kell a krisztusi vallásossághoz, az evangéliumhoz ragaszkodni* és a christocentrikus theologiától el kellene jutni a theocentrikushoz Jézus szellemében. 2. *Jobban kellene a vallás erkölcsi tartalmát puritán értelemben érvényre juttatni.* A keresztyénség ellen való támadás elsősorban mindig hivatalos képviselőinek gyarlóságai ellen irányul. Az egyházi életben való taktikázás mindig az egyház nagy kárával jár karöltve. 3. *A keresztyénségnek az idealizmus abszolut magaslatára kell emelkednie és az egész emberiség lelki és szellemi haladásáért kell komolyan küzdenie.*

Traeger Zsigmond elnök lelkes és lendületes szavakkal köszönte meg az előadónak nagy látókörről, alapos vallástudományi és kulturtörténeti képzettségről és önzetlen lelkesedésről tanuskodó előadását, melyet a közönség feszült figyelemmel hallgatott meg.

Legközelebbi előadásunk, melyet megbeszélés követ, március 19-én lesz este 6 órakor.

Erre szeretettel meghivjuk Szövetségünk tagjait és lapunk kedves olvasóit.

Pest város első protestáns telepesei cimen *Dr. Gárdonyi Albert*, a Prot. Szemle f. é. márciusi számában érdekes megemlékezést irt arról, hogy Pest város 1703-ból való kiváltságlevelének rendelkezése szerint a városban csak róm. katholikus vallásu lehetett polgárrá és telepedhetett meg. Ez az állapot sok protestánsnak, ki örökség révén jutott házhoz, kárt okozott, mert házát nem vehette birtokába, hanem el kellett adnia, vagy a városi tanács által megállapitott becslési árral kellett megelégednie. II. József türelmi rendelete (1781 október 29.) lehetővé tette , hogy királyi engedéllyel a protestánsok is szerezzenek Pesten birtokot. Az első, aki királyi engedély alapján Pesten házat szerzett, *Királyfalvi Róth Tamás özvegye Vattay Borbála* volt, kinek nevére 1782 október 26-án irták a házat ; a második *Glosius Sámuel* pestmegyei tisztiorvos, a harmadik *Ambrózy György* táblai ügyvéd volt. Mindhárman evangélikusok voltak. Ezek után a városi tanács feladta a protestánsok ellen való meddő küzdelmet s innen kezdve protestánsok is akadálytalanul szerezhettek pestvárosi ingatlant. A mult évben emlékeztünk meg II. József király türelmi rendeletének 150 éves fordulójáról, ebben az évben pedig megemlékezünk arról, hogy 150 éve annak, hogy II. József király türelmi rendeletének Pesten is érvényt szerzett. Áldás szálljon emlékére !

Az alkohol ellen. A holland szociáldemokrata párt elhatározta, hogy a pártnapokon a párthelyiségeket alkoholmentesiti. Egyuttal azt is eltiltotta, hogy a pártszervezetek nyomtatványaira alkoholhirdetéseket vegyenek fel.

A norvég képviselők közül ötven az absztinensek száma, vagyis a képviselőház tagjainak az egy harmadrésze.

A finn törvényhozás szakitott az alkoholtilalommal, de az alkoholgyártást és terjesztést meglehetősen szigoru korlátok közé szoritotta. Mindenekelőtt monopolizálta az alkoholtermelést és behozatalt. Azután a monopoliumot birtokló részvénytársaság jövedelmét meghatározott célra. fordittatja. A részvényesek csak hétszázalékos osztalékot kaphatnak a nyereségből. A többi jövedelem ötvenszázaléka az államé, harminc százaléka a mértékletességi mozgalom támogatására, husz százaléka pedig a népnevelés segélyezésére forditandó. Huszonegy évnél fiatalabb férfiak, katonák és altisztek alkoholt csak felebbvalóik engedelmével élvezhetnek.

Magyarországon 1930-ban 3534 volt a *forgalmi balesetek száma.* Ebből 26.6 százalékot gépkocsik és motorkerékpárok okoztak.

Egy angol országos bizottság a közlekedési balesetek legnagyobb okát az *alkoholban* látja. Pontos élettani mérések bebizonyitották, hogy a balesetek megelőzésére szolgáló ingerek tudatrajutását és megfelelő tevékenységek kivitelét követelő időt az alkoholélvezet kétszeresére emeli Ez annyit jelent, hogy az 50 km-es sebességgel futó gépkocsit alkoholt élvezett vezető csak nyolc-tiz méterrel később tudja megállitani, mint az, akit egy csepp alkohol sem befolyásol. Ebből azt a gyakorlati követelést vonta le, hogy minden gépkocsikezelő tiltassék el a vezetés előtt vagy vezetés közben való alkoholfogyasztástól.

Hegyen Épitett Városra fizettek : Banics Gyuláné 3, Bohus Róbert 3, Bolovits Józsefné 3, Böngérffy Géza 3, Csáder György 6, özv. Cserny Lajosné 1.50, özv. Farkas Mihályné 6, Hofrichter Józsefné 3, Király Erzsébet 8, Kirschner Béla 6, Kullmann László 6, dr. Lechnitzky Gyula 6, dr. Légrády Ottó 6, Levius Károly 3, Liszka Károly 3, Marschalkó Géza 3, Martos Frigyes 6, dr. Miklós Gyuláné 6, Mikus Csák István 3, özv. Mladoniczky Nándorné 3, özv. Nicora Jánosné 3, Pammer Károlyné 3, Pataki László 6, dr. Petz Gedeon 6, Purt Ernő 3, Steinhübelné 6, dr. Thébusz Aladár 3 pengőt. Mult számunkban hibásan közöltük Harfmann Fülöp 6 pengős előfizetését.

Tagsági dijat fizettek : Özv. Bánky Donátné, Csáder György, Csáder Györgyné, Ertl Ernő, dr. Hajós Lászlóné, Horn Lajos Károly, Horváth Árpádné, Kell Hugó, Klassohn János, Martos Frigyes, Miklós Gyuláné, Mikus Csák István, Pataki László, Purt Ernő, Purt Ernőné, dr. Thébusz Aladár 2—2 pengőt.

Mussolini egy nemrég tartott beszédjében nyilatkozott a fascista orvosok szövetsége előtt, hogy mit vár tőlük nemzeti szempontból. Szerinte az orvosnak erősen kell harcolnia bizonyos divatok ellen, például a nőknek soványodási mániája ellen, mely nemcsak gyengiti a fajt, de másként is árt a közérdeknek. Harcoljon az orvos a külföldről beáramló gyógyszerek ellen, a snobismus ellen, mely a beteget külföldi gyógyitó intézetekbe irányitja. Hangsulyozta azt a befolyást, melyet az orvos a hazai termékek, például a szőlő és rizs fogyasztására gyakorolhat és lelkükre köti az orvosoknak, hogy a haza szent érdekei lebegjenek mindig szemük előtt.

A pápai udvar évi jövedelme körülbelül 180 millió lirát tesz ki. Ebből 80 millió a laterani szerződés alapján az olasz állami kincstárból, 100 millió pedig a hívek Péter-filléreiből kerül ki. Az összeget nem költik el egészen Rómában, tekintélyes része a missziók költségei fedezésére szolgál.

Az »egyforma, igaz mérték«. Romániában az evangélikus papok és tanárok állami fizetéséből kétszer annyit von le az állam, mint a más tisztviselőkéből, ugyhogy ezek már csak tizenötszázalékát élvezik az állami segélyeiknek és az állami forrásokból származó jövedelmeiknek.

A lengyel állam leszállitotta az egyházak államsegélyét. A katholikus egyházét öt százalékkal, az evangélikusét negyvenkilenc százalékkal.

Dr. Batizfalvy főorvos, fogorvos magán Fogorvos Intézetében vállalkozik fog- és szájbetegségben szenvedő egyháztagjaink szakavatott, gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemü fog pótlására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Muzeumkörut 27. sz.

Egyiptomban, Gizeh mellett, a homokban eltemetve a sphinx szomszédságában *uj piramist* találtak, mely az V. dynastia egyik királynője, Khent Kawes számára épült, ki fia helyett uralkodott 2560—2420 között Krisztus előtt. Valószinü, hogy Nefererkara fáraó felesége volt.

L'Illustration febr. 20-i számában Gaetan Bernoville hosszu cikkben számol be a *jezsuitáknak Spanyolországból való kiüzetéséről.* Január 13-án a jezsuiták 71 hires jogásznak véleményével ellátott beadványt intéztek a miniszterelnökhöz, mely szerint a jezsuita rend nem eshetik az uj alkotmány 26-ik szakaszának 4-ik pontja alá, mely felosztatja azokat a rendeket, melyek a 3 szerzetesi fogadalmon kivül még egy az állammal nem azonos hatóságnak szigoru engedelmességet fogadnak. A jezsuiták e beadványon kivül még sokat fáradoztak, hogy maguknak jogilag megtámadhatatlan helyzetet biztositsanak. Számuk mintegy 3000 főre rugott. A közoktatás némely ágait szinte kisajátitották maguknak. Rendesen a nagyobb városokban müködtek. Madridban 3000, Sevillában 1000, Burgosban 500, Valenciában 600 gyermek látogatta elemi iskoláikat. A Valladolidban müködő kül. r. kath. iskolákat alapitásuk óta mintegy 35.000 tanuló látogatta. Spanyolországban még sok az analfabéta, mert a szerzetesi iskolákon kivül más iskolák alig voltak eddig. A jezsuiták fenntartottak még esti tanfolyamokat, vasárnapi- és szakiskolákat munkások részére. A főiskolai oktatásban is

nagy szerepet játszottak. A madridi iparmüvészeti iskolának oly nagy volt a hirneve, hogy a belga kormány az egészet Liege-ben akarta letelepiteni. A laikus oktatás még csak mint jelszó él, de nincs még kellően szervezve és nem áll rendelkezésére elég képzett tanerő a jezsuiták pótlására. A kormány szivesen tartotta volna még fenn a jezsuita rendet egy bizonyos átmeneti ideig, de a Cortez többsége ezt nem engedte; a belpolitikai helyzet gyors cselekvésre kényszeritette a kormányt. Január 23-án jelent meg a kiüzési rendelet, mely szerint azok, akik továbbra is mint e rend tagjai akarnak élni, 10 napon belül kötelesek az országot elhagyni és a rend vagyonát leltározva az államnak átadni. A kolostorok vezetői személyesen voltak felelősek a rendelet végrehajtásáért. XI. Pius pápa két izben is tiltakozott a spanyol kormánynál e rendelet ellen és a jezsuitákat az egyház csodálatra méltó mintáinak mondotta. Bár a váratlan kiüzés hirére elemi erővel tört ki sok helyen a tiltakozás, a jezsuiták minden különösebb zavarok nélkül hagyták el az országot Franciaország felé. Igen tekintélyes részük Hollandiában talált uj otthont. A jezsuiták maguk óvták hiveiket a meggondolatlan ellenállástól abban a reményben, hogy hamarosan visszatérnek. Spanyolországban a katholikusok még nem tudnak az antiklerikális veszedelem ellen védekezni és az eddigi klerikális kormányok sok visszaélése most termi meg gyümölcsét. A legbuzgóbb katholikus nép, a baszk nép most autonómiájáért harcol és majd ennek keretében akarja a vallási életnek érdekeit megvédeni. Január 31-én Loyola Ignác szülőhelyén, Azpeitia községben, mintegy 20.000 főből álló tömeg tüntetett a jezsuiták mellett, de a nép politikai képviselői megakadályoztak minden olyan tervet, mely a kormánynak fegyveres beavatkozásra adhatott volna okot. A kitüzött időben a kolostorok teljesen üresek voltak.

A prot. egyházak szövetsége Svájcban. Vaumarcusban az ujonnan berendezett Zwingli-házban április 10-től julius 10-ig tartó tanfolyamot rendez férfidiakonusok kiképzésére.

A Christliche Welt f. é. február 13-i számában Lili du Bois-Raymond forditásában közli B. Schwimmer Rózsikának az amerikai World to Morrow folyóirat januári számában megjelent cikkét, melyben a *Nobel*-féle békedij keletkezéséről és rendeltetéséről mond el érdekes dolgokat. *Suttner Bertától* tudja, hogy Nobel alapitványát egy vele való beszélgetésének hatása alatt létesitette és az volt vele a célja, hogy a békességért harcolókat támogassa nemes munkájukban. Tehetséges tudósokat, költőket, feltalálókat és gyakorlati ideálistákat akart a kinzó kenyérgondoktól felmenteni, hogy eszméiket minél könnyebben megalósithassák az emberiség javára. Különösen fiatal embereknek akart alapitványával segitségére lenni hogy nemes terveiket végrehajthassák. Ezzel szemben ma éppen az ellenkezője történik annak, amit Nobel Alfréd elgondolt. Ma a békedijat nem *kezdőknek* juttatják, hanem olyanoknak, akik már a siker révébe eveztek. Igaz, hogy megértetik velök, hogy a dijat juttassák el jótékony célokra és elégedjenek meg a dijnyerés erkölcsi értékével. A cikkiró figyelmezteti a dijat odaitélő birákat Nobel eredeti elgondolására és ennek megfelelő gyakorlatot vár tőlük a jövőben. Ezzel épp ugy tennének jó szolgálatot a világbékének, mint Nobel Alfréd igazi akarata érvényesülésének.

A vasárnapi iskolák világkongresszusát Rio de Janeiróban tartják meg juliusban. A braziliai köztársaság elnöke az előkészitő munkálatok iránt, élénken érdeklődik és átengedte az ülések tartására a városi szinházat és a szépmüvészeti iskola nagytermét. Ebben rendeznek paedagogiai kiállitást is, mely szemléltetni fogja a vasárnapi iskolák világszerte folyó munkájának egész anyagát.

Skótországban, ebben a szintiszta protestáns országban, az ujabb időben feltünően sok irországi ember telepszik le, mintha csak a római katholicizmus számára akarnák tervszerüen meghóditani ezt az országot. Viszont katholikus országokban sokfelé megakadályozzák protestánsok földbirtokszerzését, mig azokat támogatják, kik protestáns vidékeken alapitanak tüzhelyet maguknak. *Svájcban* is egyes protestáns kantonokban állandóan szaporodik a bevándorló olasz munkások száma, kik mintegy békés hadsereg, meghóditják a kantont a katholicizmus számára.

Félelem a stólától. A makói egyház közlése szerint a házasságra lépők fele mellőzi a házasság megáldatását. Mikor a jelenség okát kutatták, igen sok esetben azt a választ nyerték, hogy a 8 pengős esketési dijat nem tudják megfizetni. A lelkipásztorok ismételten hangsulyozzák, hogy ők eddig is, ezután is dijtalanul végzik az esketést, ha az esküdni kivánók szegények. Ime egy ujabb ok a stóla eltörlése mellett. (Kálvinista Szemle febr. 20.)

A német ev. pogánymisszió 563 főállomáson 1435 német és 9813 hivatásos bennszülött munkást foglalkoztat. 33 kórházban 36 orvos dolgozik. Németországból e munka céljára 7,409.244 külföldről 1,400.000 és pogánykeresztyén gyülekezetekből nem egészen 2 millió márka adomány folyt be az elmult évben.

New-Yorkban a Nation cimü lapnak főszerkesztője egy konferencián előadást tartott, hogy mit tehetnek az egyházak a gazdasági válság megoldására. Azt állitotta, hogy az európai egyházak sehogy sem felelnek meg hivatásuknak. Megemlitette, hogy a francia prot. lelkészeket Amerikából felszólitották, hogy a lefegyverezési konferenciára vonatkozó gondolataikat és inditványaikat irják meg és hogy legnagyobb sajnálatára egyetlen francia prot. lelkész sem felelt. Ugyancsak ez az előadó kijelentette azt is, hogy az európai protestantizmus Németországban közel van a kihaláshoz és semmi életerő sincs már benne. Erre a helytelen beállitásu előadásra felelt tiltakozó levélben *dr. Keller A.*, a genfi nemzetközi prot. intézetnek vezetője és kifejtette, hogy Amerika nem alkothat magának helyes képet az európai egyházakról, melyeknek nagy erőfeszitést kell tenniök az atheizmus és a bolsevizmus ellen. (Semaine religieuse.)

Budai Luther-szövetségünk minden szombaton d. u. 6 órakor Attila-u. 105. sz. a. kulturestét vagy összejövetelt tart.

Hill Ottilia ruhaszalonját (II., Fő-u. 7. I/12.) a kedves Hiltestvérek figyelmébe ajánljuk.

A Budapesti Keresztyén Ifjusági Egyesületben (VIII., Horánszky-u. 26., II. emelet) március hó 17-én, csütörtökön este 8 órakor **Hu-Chin-Ja** kinai professzor tart előadást »**A mai Kina**« cimen. Érdeklődőket — különösen fiatalembereket — szivesen látnak.

Arany ékszert, ezüst disztárgyat
vásároljunk Magyarország legnagyobb evangélikus ékszerüzletében
Szigeti Nándor és Fia
Budapest IV., Muzeum-körut 31. a Nemzeti Muzeummal szemben.

Ezüst,
alaskai, mongol és kárpáti rókák
SOMOGYI szűcsnél
VIII., Rákóczi-út 23. félemelet (Uránia mellett)
40 éves prot. cég Telefon: J. 363-14

Első Magyar
Általános Biztositó Társaság
Alakult 1857-ben. — Budapest, IV., Vigadó-tér 1.
A legrégibb és legnagyobb magyar biztositó intézet
Az evangélikus egyháznak harminc év óta szerződéses biztositó társasága
Fiókjai vannak az ország egész területén.
Elfogad biztositásokat a következőkre:
Emberélet és baleset, tüz, jég, üveg, autó, géptörés, betörés, pénztári kiküldött kirablása, szállitmány, utipoggyász, értékküldemény, állat és szavatosság.

WODIANER F. ÉS FIAI GRAFIKAI INTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT R.-T. KÖNYV- ÉS HIRLAPNYOMDÁJA
Telefon: 88—8—10 BUDAPEST, IV., DALMADY-UTCA 3-5-7 Felelős: Kiss Ferenc